विपद् जोखिम न्यूनीयकरण सम्वन्धी दोश्रो राष्ट्रिय सम्मेलन

Second National Conference on Disaster Risk Reduction (NCDRR)

“ विपद सुशासन र मानव अधिकार”

Disaster Governance & Human Rights

१४ आर २०८०, काठमाण्डौ

National Disaster Managerment
Network of Nepal
DiMaNN

प्रस्तोता

अधिवक्ता विष्णु प्रसाद तिमिल्सिना

महासचिव, राष्ट्रिय प्रकोप व्यवस्थापन सञ्जाल (DiMaNN)

इमेलः network.dimann@gmail.com

वेभ ाइड : www.dimann.org.np

विपद र मानवीय संकटमा नेपाल

विपद्का अवस्था र कारणहरु : हाम्रो नियति

प्राकृतिक

भूकम्प, वाढी पहिप्राकृतिक
रो, हिमपात, हिमपहिरो, असिनापानी, अतिवृष्ट्रि, अनाबृष्टि खडेरी, हुरिबतास, शीतलहर, चट्याङ,

भूकम्पीय दृष्टिले विश्वमा ११औं बाढी पहिरो जन्य प्रकोपका दृष्टिले ३० औं र जलवायु परिवर्तनका दृष्टिले चौथो स्थानमा सडक दुर्घटना बाट ५० औं स्थानमा रहेको छ ।

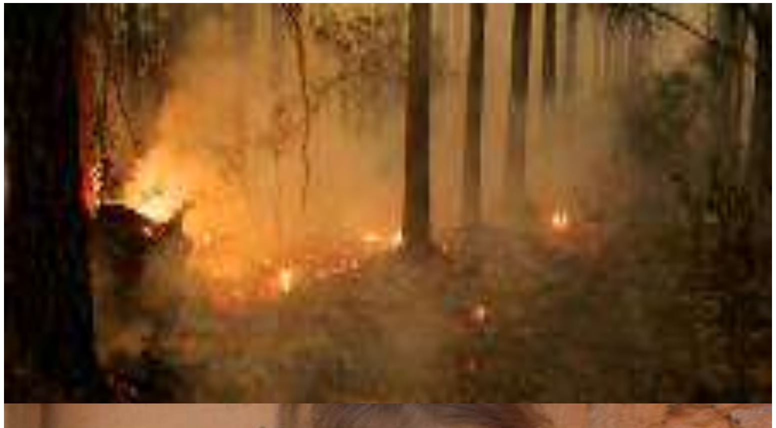

गैर प्राकृतिक

आगलागी, महामारी, अनिकाल, डढेलो, कीटआतङ्क, बर्डफ्लु, जनावर आतङ्क, हवाइ तथा सडक दुघटना, आन्तरिक द्धन्द्ध, वन्द, हडताल नाकावन्दी

विपद्को प्रभाव

प्रकोप

तत्कालीन प्रभाव

दिर्घकालीन प्रभाव

शरीर, सम्पत्ति, वातावरण

(नागरिक, राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकार)

विपद्को प्रभाव……

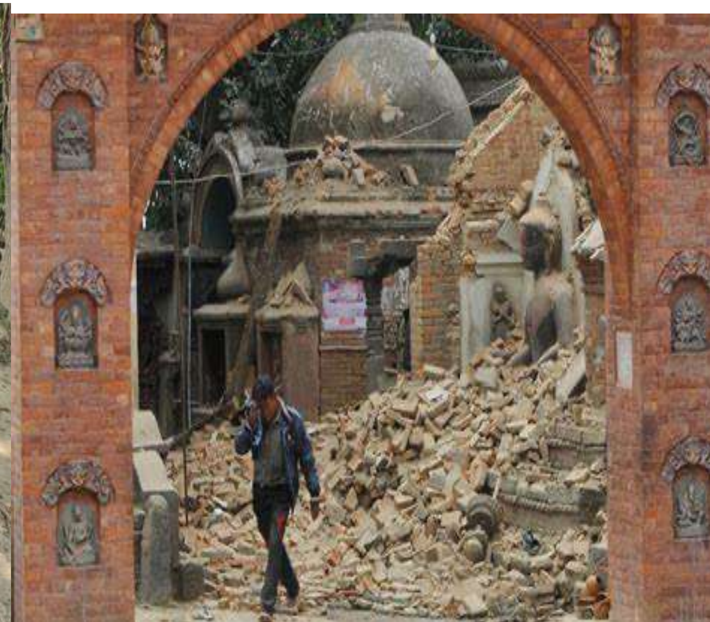

Before
After

tv
TODAY

विपद्को प्रभाव......

GETTY IMAGES

नीतिगत व्यवस्थाको यात्रा....(अन्तराष्ट्रिय)

- मानव अधिकार विश्वव्यापी घोषणापत्र,
- अन्तराष्ट्रिय मानवीय कानून (जेनेभा अभिसन्धी)
- नागरिक राजनीतिक, र आर्थिक सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकार १९६६
- विशेष वर्ग र पुस्ताका अधिकारहरु
- योकोहामा रणनीति, जापान (१९९४) राष्ट्रिय कार्ययोजना १९९६,
- स्फियर निर्देशिका
- ह्योगो कार्यढाँचा (एचएफए) (२००५ (२०१५) लक्ष, घोषणापत्र र कार्ययोजना
- दिगो विकास लक्ष २ं०१५ -२०३०)
- सेन्डाई कार्यढाँचा (२०१५(२०३०)
- पेरिस सम्झौता २०१५
- अन्तराष्ट्रिय सम्मेलनहरुमा नेपालले गरेका प्रतिवद्धताहरु

आधारभत मानवीय मापदण्डहरू

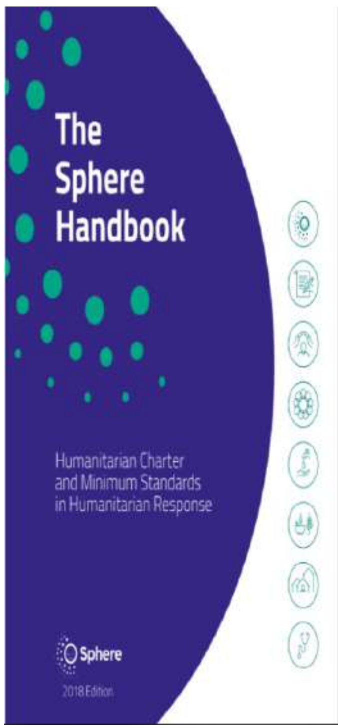

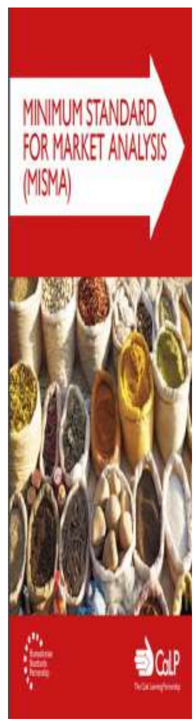

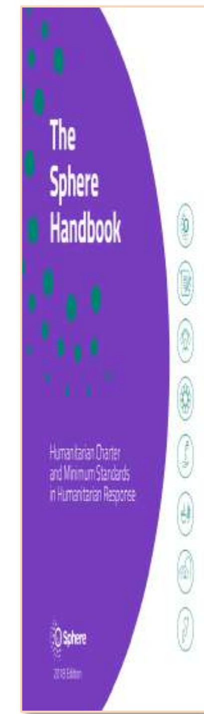

मानवीय वडापत्र

मर्यादासहितको जीवनको अधिकार

संरक्षण तथा सुरक्षाको अधिकार

मानवीय सहयोग प्राप्त गर्ने अधिकार

सरक्षण सिद्धान्त

सिद्धान्त (१

मानिसहरुको सुरक्षा, मर्यादा तथा अधिकारहरुको प्रवर्धन गर्नुहोस् र उनीहरुलाई थप हानि- नोक्सानीको सामना गर्नबाट जोगाउनुहोस्

सिद्धान्त (२

आवश्यकताबमोजिम र भेदभावविना निष्पक्ष सहयोगमा मानिसहरुको पहुँच सुनिश्चित गर्नुहोस् ।

सिद्धान्त (३

धम्क्याइएको अथवा वास्तविक हिंसा, जबर्जस्ती अथवा जानाजान गरिएका शारीरिक तथा मनोवैज्ञानिक असरहरुबाट पुनर्लाभ गर्न मानिसहरुलाई सहयोग उपलब्ध गराउनुहोस् ।

सिद्धान्त (४

आफ्ना अधिकारहरुको दाबी गर्न मानिसहरुलाई सहयोग गर्नुहोस् ।

यि ४ वटा संरक्षण सिद्धान्तहरु सवै मानवीय कार्यहरु तथा सवे मानवीय कार्यकर्ता हरुले पालना गनुपर्दछ ।

मूलभूत मानवीय मापदण्ड
मूलभूत मानवीय मापदण्ड
मूलभूत मानवीय मापदण्ड
मूलभूत मानवीय मापदण्ड
निष्पक्षता
स्वतन्त्रता
तटस्थता
मानवता
सङ्कटबाट प्रभावित समुदाय तथा मानिसहरू
१
मानवीय प्रतिकार्य उपयुक्त तथा सान्दर्भिक छ ।
२
मानवीय प्रतिकार्य प्रभावकारी छ र समयमा नै गरिएको छ ।
३
मानवीय प्रतिकार्यले स्थानीय क्षमतालाई सुदृढ पार्दछ र नकारात्मक असरहरूलाई हटाउँछ ।
४
मानवीय प्रतिकार्य सञ्चार, सहभागिता र पृष्ठपोषणमा आधारित छ ।
५
गुनासाहरूलाई स्वागत तथा सम्बोधन गरिन्छ ।
६
मानवीय प्रतिकार्यमा समन्वय गरिएको छ र यो एक–अर्काका लागि पूरक छ ।
७
मानवीय क्रियाशील निकायहरूले निरन्तर रूपमा सिक्दछन् र सुधार गर्दछन् ।
८
कर्मचारीहरूलाई आफ्नो काम प्रभावकारी ढङ्गले गर्न सहयोग गरिन्छ र तिनप्रति निष्पक्ष र न्यायोचित व्यवहार गरिन्छ ।
९
स्रोतहरूको व्यवस्थापन तथा प्रयोग अपेक्षित प्रयोजनका लागि जिम्मेवारीपूर्वक गरिन्छ ।

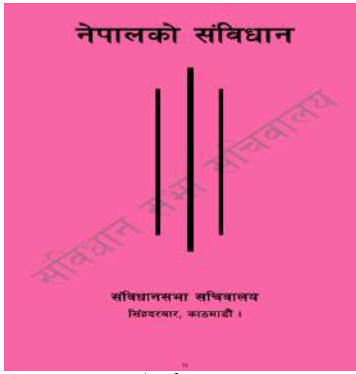

नीतिगत व्यवस्थाको यात्रा

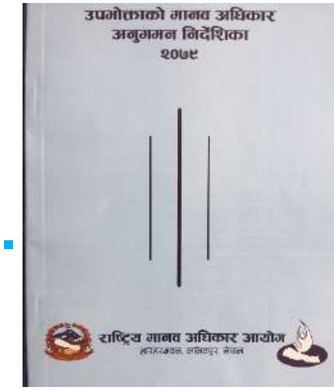

वि प्रकोप उद्धार ऐन २०३९ देखिको .यात्रा....

- संबैधानिक प्रावधान
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा ब्यवस्थापन ऐन, २०७४
- आवासको अधिकार सम्वन्धी ऐन, २०७५
- विपद जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५
- विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६
- विपद जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना(२०१८-२०३०)
- राष्टिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा २०७० प्रथम सौशोधन, २०७५
- विपद जोखिम न्यू.नीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमञ्च सञ्चालन मार्गदर्शन,२०७७
- विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी स्थानीय कानूनहरु
- उपभोक्ताको मानव अधिकार अनुगमन निर्देशिका, २०७९

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको संरचनात्मक व्यवस्था

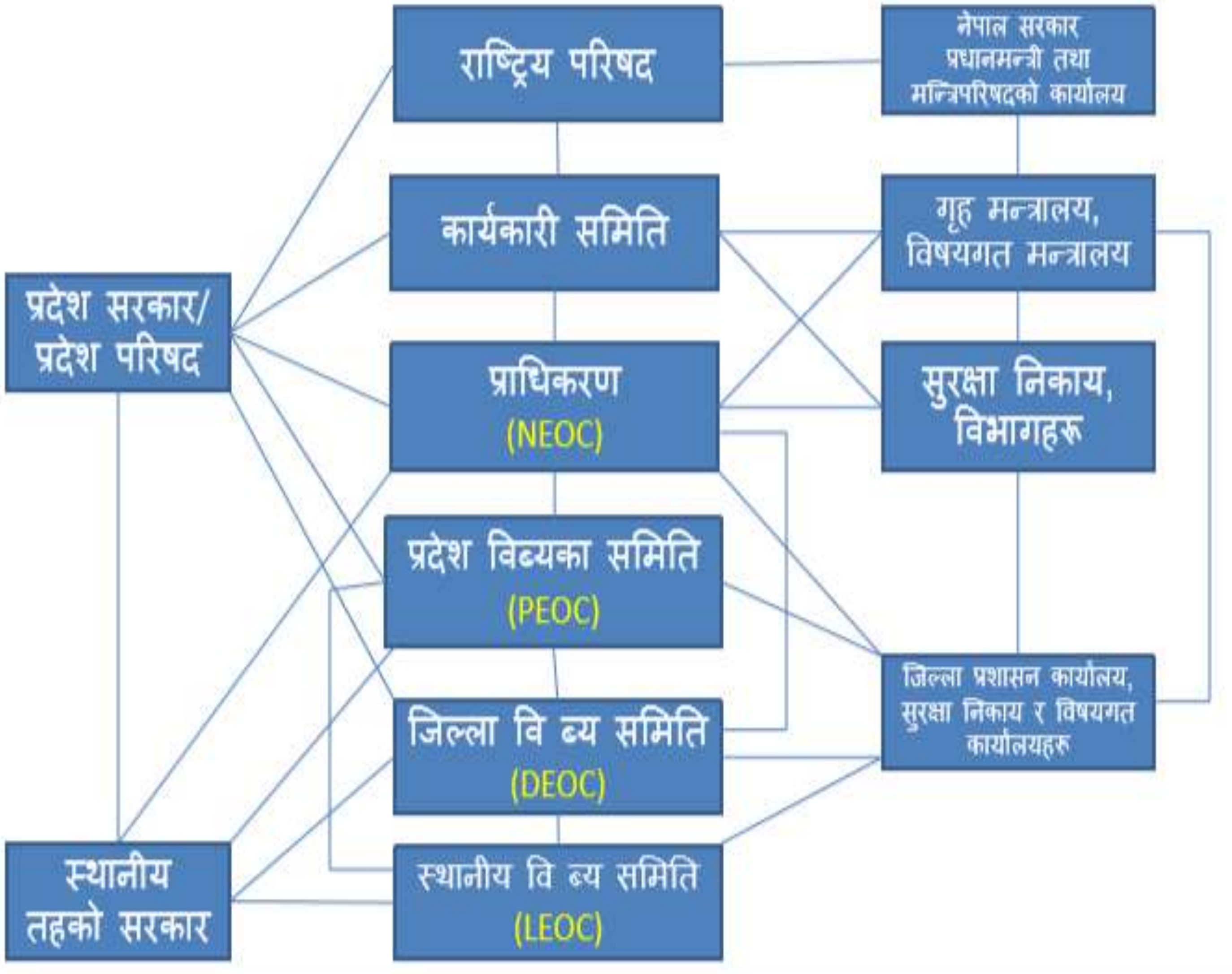

सरोकारवालाहरु ९क्तबपभजयमिभचक०

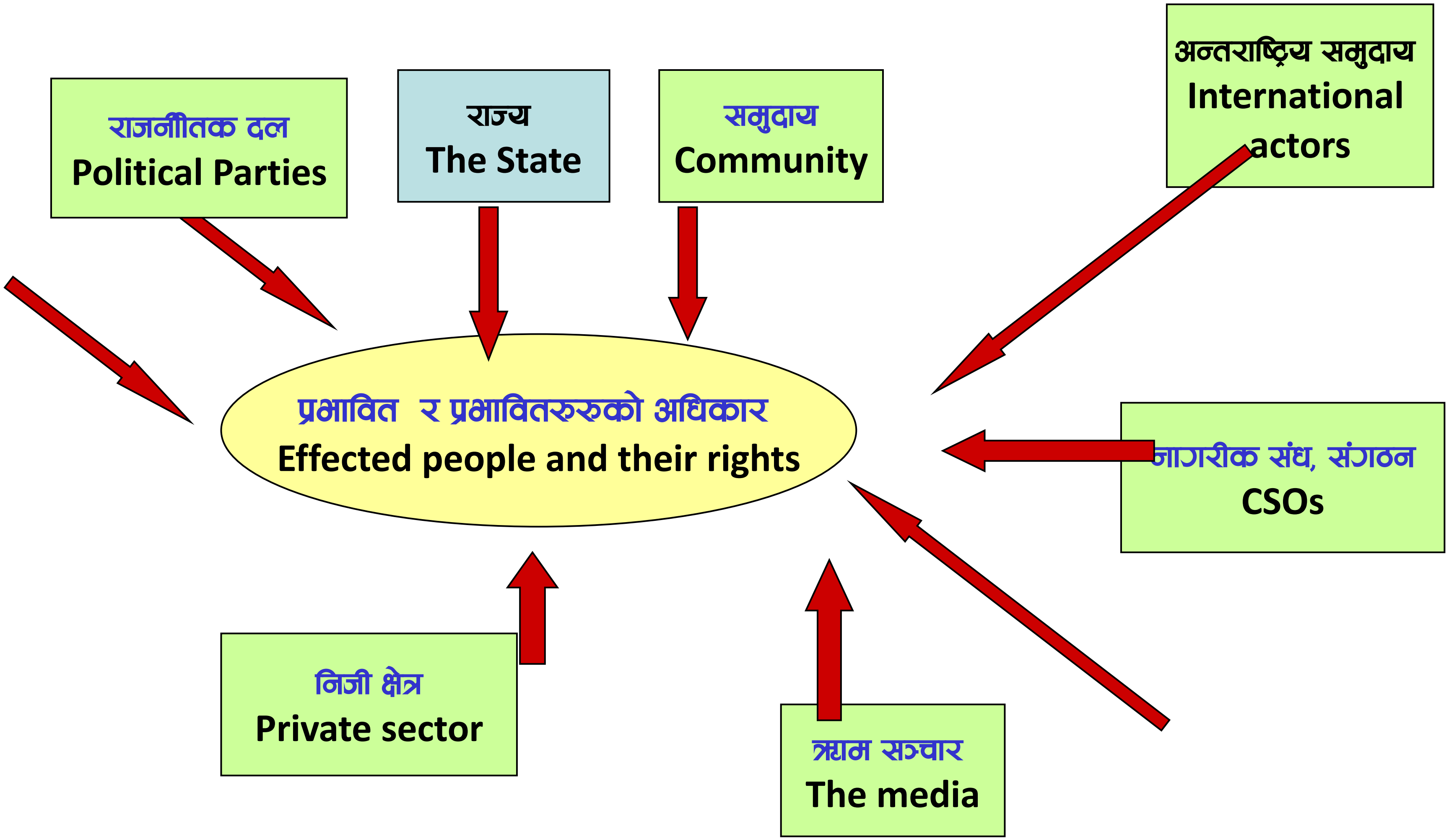

विपद प्रभावितको अधिकारहरु
सुरक्षाको अधिकार
safety
सूचित हुने अधिकार
informed
(छनोटको अधिकार
Choose
सुनुवाइको अधिकार
Fair hearing
शिक्षाको अधिकार
Educatio
n
क्षतिपूर्तिको अधिकार
Fair hearing
आधारभूत आवश्यकतामा पहुचको अधिकार
access of basic needs
स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरणको अधिकार
clean and healthy environment
प्रतिनिधित्वको अधिकार
represent
ation

विपदको अवस्था : सञ्चारका आँखामा

छुट्को पाल बढी मूल्यमा बेच्ने पक्राउ

पूर्वेली

nagariknews.com

संस्थानको चामल गोदाममै

सडककै कारण पनि दुर्घटना बढ्दो

'धन्न बाँचियो'

राहतका सामान अखाद्य : विभाग

विदेशबाट आएका औषधि अस्पतालमै थन्कि

पीडितलाई ३ दिनपछि 'ड्राइफुड'

एक हजार थान त्रिपाल भत्सारमै

गोरखाका बजारमा उपभोग्य सामान अभाव

सडककै कारण पनि दुर्घटना बढ्दो
लापरवाही गर्छन् चालक

WATCH NOV

MG
Most Dangerous Roads

पीडितला
कुहिएको

पीडितलाई कुहिएको चामल

विश्व खाद्य कार्यक्रम र रेडक्रसलाई कारबाही गर : आयोग

तेलमा झेल

बजारमा अखाद्य खानेतेलको बिगबिगी

डब्लुएफपीले बाँडेको चामल रद्दी

आवश्यकीय वस्तुको मूल्य अकासियो

सस्तोमा खेतबाटै आलु बिक्री

उत्पादक किसान मारमा

बन्दले यात्रु मर्कामा चर्को भाडा तिर्न बाध्य

पुरानै मूल्यमा इन्धन, हवाई भाडा १० प्रतिशत वृद्धि

'एउटा कट्यो, अर्को काल आयो'

हवाई इन्धनको कालोबजारी

नेपालमा विपद्मा प्रभावितको हित संरक्षणको अवस्था ?

कमलामाईको कोभिड (१९को राहत

डिसेम्वर २०१६को प्याकेजिË न'न अप्रिल २०२१ मा कोभिडको समयमा विक्रि

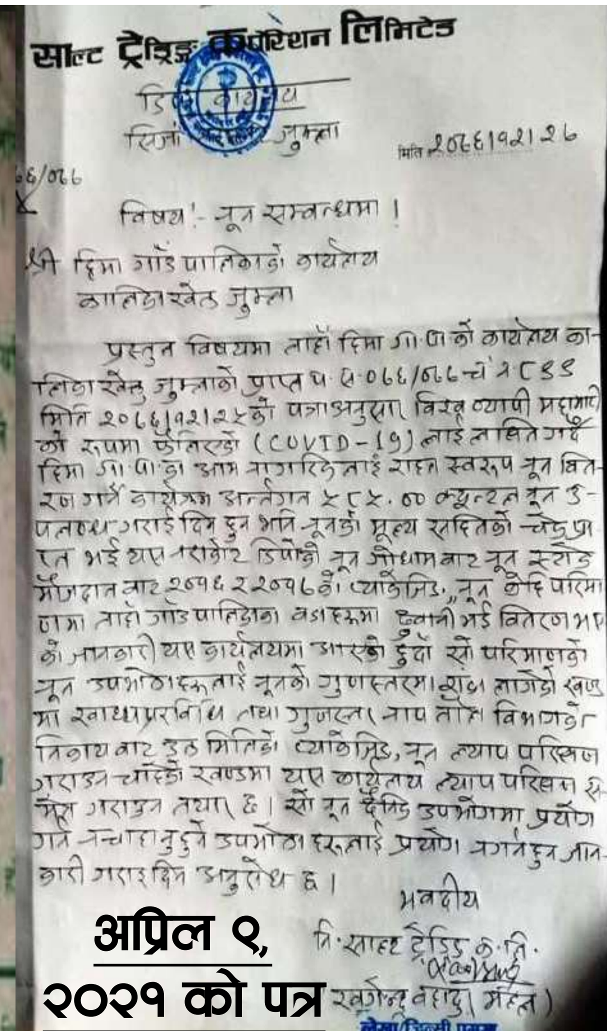

साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेड
डिपो कार्यालय
सिंजा, जुम्ला
मिति २०७७।१२।२६

०७७/०७८

विषय:- नुन सम्बन्धमा।

श्री हिमा गाउँपालिकाको कार्यालय
कालिकाखेत जुम्ला

प्रस्तुत विषयमा तहाँ हिमा गा.पा.को कार्यालय कालिकाखेत जुम्लाको प्राप्त प.स. ०७७/७८ च.नं. ... मिति २०७७।१२।२५ को पत्रअनुसार विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको (COVID-19) लाई लक्षित गर्दै हिमा गा.पा.का आम नागरिकलाई राहत स्वरूप नुन वितरण गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत ५८५.०० क्वीन्टल नुन उपलब्ध गराई दिनु हुन भनि नुनको मूल्य रकमको चेक प्राप्त भई यस नेपालगंज डिपोको नुन गोदाम बाट नुन स्टक मौजदात बाट २०७६ र २०७६को प्याकेजिङ नुन केहि परिमाणमा तहाँ गाउँपालिकाका वडाहरूमा ढुवानी भई वितरण भएको जानकारी यस कार्यालयमा आएको हुँदा सो परिमाणको नुन उपभोक्ताहरूलाई नुनको गुणस्तरमा शंका लागेको खण्डमा स्वास्थ्य प्रतिनिधि तथा गुणस्तर नाप तौल विभागको निकाय बाट हुने मितिको प्याकेजिङ नुन ल्याब परीक्षण गराउन चाहेको खण्डमा यस कार्यालय ल्याब परीक्षण सम्मेत गराउन तयार छ। सो नुन दैनिक उपभोगमा प्रयोग गर्न नचाहनु हुने उपभोक्ताहरूलाई प्रयोग नगर्न हुन जानकारी गराइदिनु अनुरोध छ।

भवदीय
सि. साल्ट ट्रेडिङ क. लि.
(खगेन्द्र बहादुर महत)
लेखा/जिन्सी प्रमुख

अप्रिल ९, २०२१ को पत्र

Nepal Telecom 6:01 AM 62%

Yesterday at 5:45 PM ·

ग्राहक बनेर गएको प्रहरीले जब सुलभ अग्रवाललाई यस्तो गाडीमा भट्यो, त्यसपछि के भयो ?

IMANDAR MEDIA

ग्राहक बनेर गएको प्रहरीले जब सुलभ अग्रवाललाई यस्तो गाडीमा भट्यो, त्यसपछि के भयो ?

119 15 Comments 15 Shares

Like Comment Share

Nabaraj Adhikari
Naam sulav Tara saaman Mahango

Write a comment...

BAbi Kishor Gurung is with **Laxmi Neupane.**
Yesterday at 7:28 PM ·

2 9+

लु बधाई छ काम्रेड प्रचण्डलाई मज्दुरहरुलाइ खानाको ब्यबस्था गरेको मा।

1.6K 117 Comments 76 Shares

Phone 10:51 AM 85%
HelloSarkar
हेलो सरकार
HelloSarkar
Government Organization
10:44 AM
Amul
MRP 235 ko ghiu 597 ma bhatbhatenile bechi rakhya cha Kati dherai kalobajari ho karbahi Hos sarkar
Bishnu timilsina 9851248095
तपाईंको गुनासो सम्बन्धित निकायमा पठाइएको छ धन्यवाद ।
GIF
Aa

MESSENGER
Indra Bhujel to CC & PC Group of FPCRN
कमलामाई नगरपालिकाका नगर उप प्रमुख मन्जु देवकोटाक
संयोजकमा कनपाका कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, जिल्ला प्रशा
Ramji forwarded an image
Aa

Nepal Telecom 12:46 PM 96%
nayapatrikadaily.com
Done
Archive
नयाँ पत्रिका
झन नयाँ
मुख्य समाचार
सरकारी कम्पनीले हुम्लाका जनतालाई बेच्यो अमिलो

onlinekhabar.com
eSewa
२६ चैत २०७६, बुधबार
NIC ASIA
यो मोबाइल बैकिङ्ग मात्र होइन बैकिङ्गको नयाँ शैली हो ।
२६ चैत, काठमाडौं । सरकारले देशव्यापी लकडाउन गरेसँगै देशभित्र 'हुने खाने वर्ग' र 'हुँदा खाने वर्ग'
#CoronaMathiJeet #StaySafe
सम्पर्कमा रहनुहोस् हाम्रा सेवाहरुको साथ
थप जानकारी
Ncell

चुना मिसाइएको दूध बजारमा

चार हजार होटलबेड थपिए

दिगो विकास सम्मेलन हुने

सामान नष्ट गर्नमै सीमित बजार अनुगमन

अन्नपूर्ण राष्ट्रिय

बस चालकको बन्द फिर्ता

दुर्घटनामा घाइते विद्यार्थीको मृत्यु

सभासद दुर्घटना प्रकरण

अनुदानको मल गुणस्तरहीन

बिक्रीको १५ दिने सार्वजनिक सूचना

हकदाबी गर्न आउने ३५ दिने सूचना

NEPAL SBI BANK LTD.

वार्षिक साधारण सभा

ग्यासमा कोटा थप, 'कृत्रिम' अभाव

शौचालय
TOILET

विपद् सुशासनको आधारभूत तत्व र गुण

- पारदर्शिता
- जवाफदेहीता
- प्रभावकारीता
- सहभागिता
- विधिको शासन
- भ्रष्टाचार मुक्त
- मानवता र समावेशी

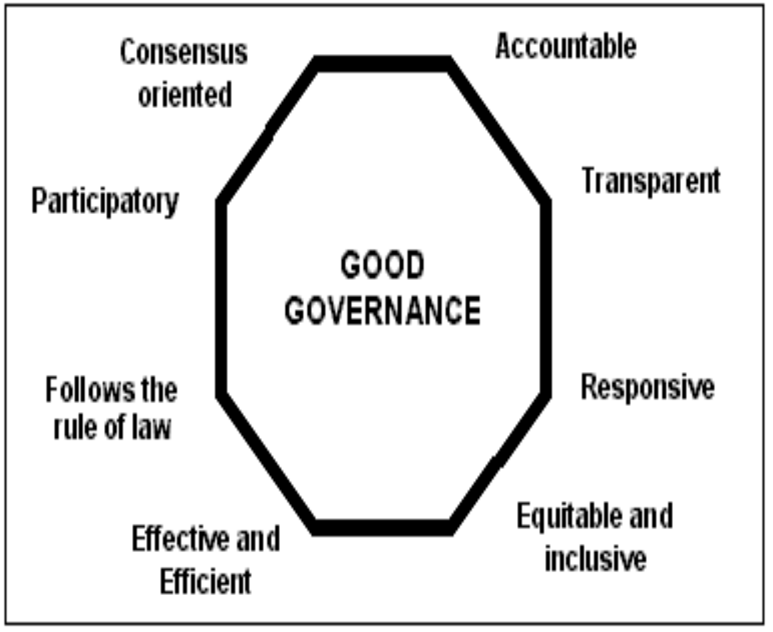

- सदाचार
- वस्तुपरकता
- जवाफदेहिता
- खुलापना्
- इमान्दारिता
- मौलिक मानव अधिकारको संरक्षण

विपदबाट सुरक्षित हुन पाउने अधिकार संरक्षणमा

राज्यको दायित्व **(State Obligations) ?**
सम्मान **Respect**
संरक्षण **Protect**
परिपुरण **Fulfil**
विभेद रहित **Non-discrimination**
पर्याप्त प्रगति **Adequate progress**
सहभागिता **Participation**

विपद्‌बाट सुरक्षित हुन पाउने प्रभावित /लाभग्राही मानव अधिकार प्रवर्द्धनमा नियमनको आवश्यकता र राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको भूमिका

- रा.मा.अ.आयोग पेरीस संझौता तथा संविधानको धारा २४८ले स्थापित भई धारा २४९ वमोजिम सवैधानिक अधिकार प्रयोग गर्न सक्ने निकाय ।

२४९. राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको काम, कर्तव्य अधिकार : (१) मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र संवर्धन तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित गर्नु राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको कर्तव्य हुनेछ ।

(२) उपधारा (१) मा उल्लिखित कर्तव्य पूरा गर्न लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले देहाय बमोजिमका काम गर्नेछ :–

(क) कुनै व्यक्ति वा समूहको मानव अधिकार उल्लंघन वा त्यसको दुरुत्साहन भएकोमा पीडित आफैं वा निजको तर्फबाट कसैल आयोग समक्ष प्रस्तुत वा प्रेषित गरेको निवेदन वा उजूरी कुनै स्रोतबाट आयोगलाई प्राप्त भएको वा आयोगको जानकारीमा आएको विषयमा छानबिन तथा अनुसन्धान गरी दोषी उपर कारबाही गर्न सिफारिस गर्ने,

(ख) मानव अधिकारको उल्लंघन हुनबाट रोक्ने जिम्मेवारी वा कर्तव्य भएको पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरेमा वा कर्तव्य पालन नगरेमा वा जिम्मेवारी पूरा गर्न वा कर्तव्य पालन गर्न उदासीनता देखाएमा त्यस्तो पदाधिकारी उपर विभागीय कारबाही गर्न सम्बन्धित अधिकारी समक्ष सिफारिस गर्ने,

(ग) मानव अधिकार उल्लंघन गर्ने व्यक्ति वा संस्थाका विरुद्ध मुद्दा चलाउनु पर्ने आवश्यकता भएमा कानून बमोजिम अदालतमा मुद्दा दायर गर्न सिफारिस गर्ने,

(घ) मानव अधिकारको चेतना अभिवृद्धि गर्न नागरिक

(घ) मानव अधिकारको चेतना अभिवृद्धि गर्न नागरिक समाजसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,

(ङ) मानव अधिकारको उल्लंघनकर्तालाई विभागीय कारबाही तथा सजाय गर्न कारण र आधार खुलाई सम्बन्धित निकाय समक्ष सिफारिस गर्ने,

(च) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित कानूनको आवधिक रूपमा पुनरावलोकन गर्ने तथा त्यसमा गर्नु पर्ने सुधार संशोधनका सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने,

(छ) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय सन्धिवा सम्झौताको नेपाल पक्ष बन्नु पर्ने भएमा त्यसको कारण सहित नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने र नेपाल पक्ष बनिसकेका सन्धि वा सम्झौताको कार्यान्वयन भए वा नभएको अनुगमन गरी कार्यान्वयन नभएको पाइएमा त्यसको कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने,

(ज) मानव अधिकारको उल्लंघनका सम्बन्धमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले गरेको सिफारिस वा निर्देशन पालन वा कार्यान्वयन नगर्ने पदाधिकारी, व्यक्ति वा निकायको नाम कानून बमोजिम सार्वजनिक गरी मानव अधिकार उल्लंघनकर्ताको रूपमा अभिलेख राख्ने ।

(३) मानव अधिकार आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादन वागर्दाकर्तव्य पालन गर्दा देहाय बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ :–

(क) कुनै व्यक्तिलाई आयोग समक्ष उपस्थित गराई जानकारी वा बयान लिने वा बकपत्र गराउने, प्रमाण बुझ्ने, दशी प्रमाण दाखिला गर्न लगाउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरहको अधिकार प्रयोग गर्ने,

(ख) मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन हुन लागेको वा भइसकेका सूचना आयोगले कुनै किसिमबाट प्राप्त गरेमा कुनै व्यक्ति निजको आवास वा कार्यालयमा विना सूचना प्रवेश गर्ने खानतलासी लिने तथा त्यसरी खानतलासी लिंदा मानव अधिकारको उल्लंघनसँग सम्बन्धित लिखत, प्रमाण वा सबुत कब्जामा लिने,

(ग) कुनै व्यक्तिको मानव अधिकार उल्लंघन भइरहेको कुरा जानकारी भई तत्काल कारबाही गर्नु पर्ने आवश्यक देखिएमा विना सूचना सरकारी कार्यालय वा अन्य ठाउँमा प्रवेश गर्ने उद्धार गर्ने,

(घ) मानव अधिकारको उल्लंघनबाट पीडितलाई कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति दिन आदेश दिने ।

(४) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकार मध्ये कुनै काम, कर्तव्य र अधिकार सो आयोगको अध्यक्ष, कुनै सदस्य वा नेपाल सरकारको कर्मचारीलाई तोकिएको शर्तको अधीनमा र प्रयोग तथा पालन गर्ने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

विपद्बाट सुरक्षित हुन पाउने प्रभावित /लाभग्राही मानव अधिकार सम्वर्द्धनका लागि उपभोक्ता मानव अधिकार अनुगमन निर्देशिका, २०७९को आवश्यकता ?

- सरोकारवालाहरुलाई उत्तरदायि बनाउन नयाँ आयामको शुरुवात

दफा २ परिभाषा

- विपद्,
- उपभोक्ता
- उपभोक्ता मानव अधिकारको

(ङ) **"उपभोक्ता"** भन्नाले कुनै उपभोग्य वस्तु वा सेवा उपभोग वा प्रयोग गर्ने व्यक्ति वा संस्था सम्झनु पर्दछ। सो शव्दले उपभोक्ताको मानव अधिकार संरक्षणको हक प्राप्त गर्ने लाभग्राहीलाई समेतलाई जनाउदछ।

(च) **"उपभोक्ताको मानव अधिकार"** भन्नाले प्रत्येक उपभोक्ताको अधिकार सम्बन्धमा नेपालको संविधान, प्रचलित नेपाल कानून तथा नेपाल पक्ष भएका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौतामा निहित अधिकार सहित यस निर्देशिकाको अनूसूचि(१)मा उल्लेखित अधिकारहरू (उपभोक्ता अधिकार, स्वास्थ्य सम्बन्धी उपभोक्ता अधिकार, खाद्य अधिकार र खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी उपभोक्ता अधिकार एवं विपद्को अवस्थामा उपभोक्ताको सुरक्षित हुन पाउने अधिकार)लाई जनाउँछ।

अनुसूची-१ खण्ड (घ)

विपद्को अवस्थामा उपभोक्ताको सुरक्षित हुन पाउने अधिकार

- संरक्षण तथा सहयोगप्राप्त गर्ने,
- सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण हुन पाउने,
- सुरक्षा,मर्यादा एवं सुरक्षित तवरले राहत, उद्धार तथा उपचार सहयोग प्राप्त गर्ने
- विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका प्रभावितलाई विशेष संरक्षण प्राप्त गर्ने,
- हिंसा, जवरजस्ती तथा आक्रमण वा शारीरिक तथा मनोवैज्ञानिक असर पुगेकाले पुनर्लाभको सहयोग प्राप्त गर्ने,
- मर्काका विरुद्ध स्वच्छ सुनुवाई हुने अधिकार दावि गर्न सहयोग प्राप्त गर्ने,
- वस्तु र सेवा बजारमा कृतिम अभाव, कृतिम मूल्यवृद्धि, गुणस्तरहीन वस्तु वा सेवाको बिक्रि जस्ता स्वच्छ बजार तथा उपभोक्ता मानव अधिकार विरुद्धका कार्यहरुबाट सुरक्षित हुने,

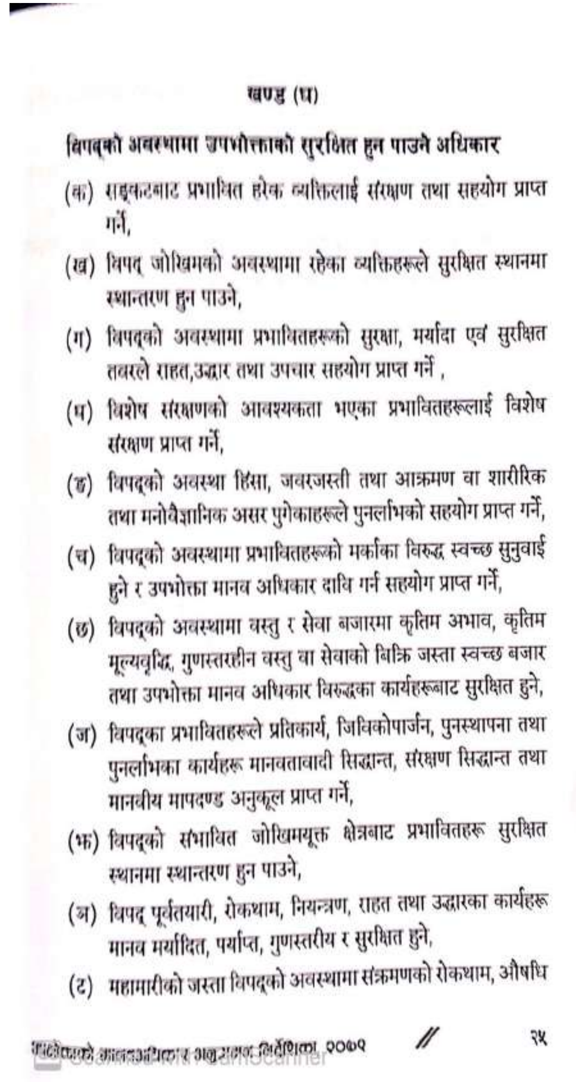

खण्ड (घ)

विपद्को अवस्थामा उपभोक्ताको सुरक्षित हुन पाउने अधिकार

(क) सङ्कटबाट प्रभावित हरेक व्यक्तिलाई संरक्षण तथा सहयोग प्राप्त गर्ने,

(ख) विपद् जोखिमको अवस्थामा रहेका व्यक्तिहरूले सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण हुन पाउने,

(ग) विपद्को अवस्थामा प्रभावितहरूको सुरक्षा, मर्यादा एवं सुरक्षित तवरले राहत,उद्धार तथा उपचार सहयोग प्राप्त गर्ने ,

(घ) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका प्रभावितहरूलाई विशेष संरक्षण प्राप्त गर्ने,

(ङ) विपद्को अवस्था हिंसा, जवरजस्ती तथा आक्रमण वा शारीरिक तथा मनोवैज्ञानिक असर पुगेकाहरूले पुनर्लाभको सहयोग प्राप्त गर्ने,

(च) विपद्को अवस्थामा प्रभावितहरूको मर्काका विरुद्ध स्वच्छ सुनुवाई हुने र उपभोक्ता मानव अधिकार दावि गर्न सहयोग प्राप्त गर्ने,

(छ) विपद्को अवस्थामा वस्तु र सेवा बजारमा कृतिम अभाव, कृतिम मूल्यवृद्धि, गुणस्तरहीन वस्तु वा सेवाको बिक्रि जस्ता स्वच्छ बजार तथा उपभोक्ता मानव अधिकार विरुद्धका कार्यहरूबाट सुरक्षित हुने,

(ज) विपद्का प्रभावितहरूले प्रतिकार्य, जिविकोपार्जन, पुनस्थापना तथा पुनर्लाभका कार्यहरू मानवतावादी सिद्धान्त, संरक्षण सिद्धान्त तथा मानवीय मापदण्ड अनुकूल प्राप्त गर्ने,

(झ) विपद्को संभावित जोखिमयूक्त क्षेत्रबाट प्रभावितहरू सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण हुन पाउने,

(ञ) विपद् पूर्वतयारी, रोकथाम, नियन्त्रण, राहत तथा उद्धारका कार्यहरू मानव मर्यादित, पर्याप्त, गुणस्तरीय र सुरक्षित हुने,

(ट) महामारीको जस्ता विपद्को अवस्थामा संक्रमणको रोकथाम, औषधि

// २५

- प्रभावितहरुले प्रतिकार्य, जिविकोपार्जन, पुनस्थापना तथा पुनर्लाभका कार्यहरु मानवतावादी सिद्धान्त, संरक्षण सिद्धान्त तथा मानवीय मापदण्ड अनुकूल प्राप्त गर्ने,
- प्रभावितहरुको सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण हुन पाउने,
- पूर्वतयारी, रोकथाम, नियन्त्रण, राहत तथा उद्धारका कार्यहरु मानव मर्यादित, पर्याप्त, गुणस्तरीय र सुरक्षित हुने,
- महामारीको जस्ता विपद्को संक्रमणको रोकथाम, औषधि उपचार र नियन्त्रणका कार्यहरु तोकिएको मापदण्ड वमोजिम पर्याप्त एवं गुणस्तरयूक्त हुने,
- विपदबाट सुरक्षित हुने उपायका सम्बन्धमा शिक्षा र पूर्व सूचना पाउने,
- विपद्जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका सम्बन्धमा भएका काम कारवाहीको सम्बन्धमा सूचित हुन पाउने ।

उपचार र नियन्त्रणका कार्यहरू तोकिएको मापदण्ड वमोजिम पर्या
एवं गुणस्तरयूक्त हुने,
(ठ) विपदबाट सुरक्षित हुने उपायका सम्बन्धमा शिक्षा र पूर्व सूच
पाउने,
(ड) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका सम्बन्धमा भए
काम कारवाहीको सम्बन्धमा सूचित हुन पाउने।

निर्देशिकामा भएका अनुगमन नियमन सम्वन्धी प्रमुख व्यवस्थाहरु

दफा ३ (२) उपभोक्ताको मानव अधिकार संरक्षणका लागि आयोगबाट हुने काम कारवाहीमा सहयोग गर्नु सम्बन्धित सरोकारवालाको कर्तव्य हुनेछ ।

दफा ४. आयोगले आवश्यक कागजात तथा जानकारी माग गर्न सक्ने

दफा ५. उजूरी दिन सक्ने

दफा ६. आयोगले अध्ययन, छानविन, अनुसन्धान गर्ने, गराउन सक्ने

दफा ७. आयोगले कानूनी दायित्व पूरा भए नभएको अनुगमन गर्न सक्ने

दफा ८. विशेषज्ञ वा अनुसन्धान वा परीक्षण प्रतिवेदन लिन सक्ने

घफा ९. आयोगले प्रयोग गर्ने अधिकार

अवको बाटो........

- ‘’’विपदबाट सुरक्षित हुन पाउने प्रभावितको मानव अधिकार, सम्मान, र प्रवर्द्धनमा सवैको सरोकार’’ बन्नुपर्छ
- बुझाइमा एकरुपता
- कानूनबाट स्थापित निकाय र जिम्मेवार प्राप्त अधिकारीको जवाफदेहीता र उत्तरदायित्व
- नीति र संरचनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र समय सापेक्ष परिमार्जन
- श्रोत, साधन, प्रविधि, जनशक्तिको व्यवस्थापन र स्थानीयकरण
- विपद जोखिम र उत्थानशिलताका उपायका सम्वन्धमा अध्ययनका अनुसन्धान
- प्रभावितको मानव अधिकार सम्वर्द्धन कार्यक्रम संञ्चालन गर्ने आयोग भुँमिका लाई प्रभावकारी बनाउन सहकार्य गर्ने
- तिनै तहका सरोकारवालालाई निर्देशिकाको अभिमुखिकरण गर्न आयोगलाई सहयोग

- नीति कानून प्रविधी, श्रोत साधन र जनशक्तिको स्थानीयकरणका लागि बकालत गर्ने ,
- विपदबाट सुरक्षित हुन पाउने अधिकारवाला /प्रभावितहरुको मानव अधिकार हननका विषयमा आयोगमा उजुरी वा सूचना र अनुगमनमा प्रोत्साहित तथा सहजीकरण गर्ने ।
- चेकलिष्टमा आधारित अनुगमन कार्यमा आयोगलाई सहयोग र सहजीकरण गर्ने ।
- सरोकारवालाहरुको सम्वेदनशीलता र प्रतिवद्धता
- सरोकारवालाहरु वीच निगरानी र नेतृत्व सहभागिता, सहकार्य , सहजीकरण, समन्वय, साझेदारी अभिबृद्धि निरन्तर बकालत पैरवी

सुनिदिनु भएकोमा धन्यबाद

केही जिज्ञासा भए ....